

Byggnadsminnesförklaring av Strandridaregården på Kyllaj, Vivlings 1:6 och Malms 1:2, fastighet nr 646, Hellvi socken, Gotlands län

Byggnadsminnesförklaringen av ovan angivna fastighet skall gälla manbyggningens, tullbodens och brännvinsbränneriet/drängstugans exteriörer och interiörer med tillhörande fast inredning samt den omgivande tomtmarken, se bifogade karta.

Länsstyrelsen i
Gotlands län 1992-01-29

Överklagande har ej
skett inom föreskriven
tid.

Christina Söderberg
Christina Söderberg
Registrator

Den sägenomspunne Johan Ahlbom, fd kornett i Karl XII:s armé, strandridare och sedermera kalkpatron, kom till Kyllaj som statlig tjänsteman 1721. Genom giftermålet med storbondedottern Elisabeth Malmsten från Malms 1726, fick Ahlbom rätt att bryta och bränna kalk. Han blev snabbt en förmögen man och omkring 1730 lät han uppföra den nuvarande manbyggningen, ett enastående hus för sin tid. Det är byggt i sten med putsade ockragula väggar, gavelspetsen i korsvirke, tak av tegel och invändigt försedd med 6-delad plan.

Huset är intakt bevarat från sin tillkomsttid. Ytterligare ett rum tillfogades som ett utbygge åt öster under 1800-talet.

Manbyggningen innehåller förstuga med uppgång till loftet och nedgång till källaren. Till vänster ligger det stora köket, som domineras av det mäktiga spiskomplexet med bl a 3 bakugnar. I ytterväggen sitter inmurade väggskåp och mot innerväggen står fasta kärllhyllor. I hörnet mot farstun och vardagsrummet är en skrubblignande pigkammare utan eldstad avbalkad från köket.

Bakom köket ligger det 9 meter långa vardagsrummet. Runt väggarnas överdel löper en målad blomstergirland, som troligen är ursprunglig och vilken restaurerades med bidrag från riksantikvarieämbetet 1943.

Det östra, på 1800-talet utbyggda rummet, kallas brudkammaren. Bland detta rums målningar kan nämnas en kransformad dekor i taket, även den restaurerad 1943.

1991-12-09

221-1443-90

Husets största rum är salen, vilken ligger mitt för farstun. Rummet är typiskt för tidens herrgårdsbyggnader, belägen mitt i huset, försedd med öppen spis och fönster mot landsvägen.

Vid husets sydöstra gavel ligger två rum, det mot sjösidan benämnes praktrummet, emedan det tidigare hade väggar klädda med gyllenläder, idag vitkalkade. Taket och taklistan är bevarad med vacker målning.

Gavelns västra rum kallas förmaket, vars väggar är mörkt marmorerade över en ljusare bröstning. Här står en vacker sättugn.

Till höger om farstun ligger det s k betjäntrummet, en pigkammare med öppen spis och rosafärgade väggar.

Under hela huset finns en källare med kallmurade gråstensväggar. Över byggnaden en öppen vind.

En flygelbyggnad från samma tid är uppförd i sten med märkligt oregelbundet takfall, vilket ger husets framsida två våningar med kort takfall och baksidan en våning. Husets innehåller drängkammare med bl a öppen spis och stengolv samt ett brygghus med kölna och brännsvinsbränneri.

Från Ahlboms tid stammar även tullboden, en byggnad i sten med brant faltak. Här står också ett hemligt hus.

Eftersom Strandridaregården på Kyllaj bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick och därför är att anse som synnerligen märklig, förklarar länsstyrelsen med stöd av lagen om kulturminnen (SFS 1988:950; 3 kap 1 §) denna gård som byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Byggnaderna får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadernas inre får inte göras ingrepp i eller ändring av bärande konstruktioner, rumsindelning, ursprunglig fast inredning samt färgsättning.
3. Byggnaderna skall underhållas så de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det omgivande markområdet skall hållas i så ordnat skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.

1991-12-09

221-1443-90

Länsantikvarien lämnar råd och anvisningar om vård och underhåll.

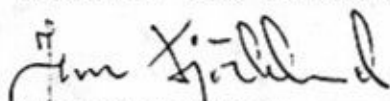
Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skydds-föreskrifter anses nödvändig av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt lagen om kulturminnen (SFS 1988:950; 3 kap 14 §) meddela tillstånd härtill.

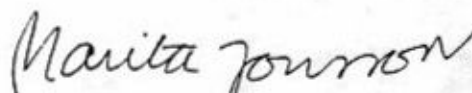
Beslut enligt 3 kap. 1 § samma lag skall tillämpas utan hinder av att ev talan förs mot beslutet.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten, se bilaga formulär B.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet har deltagit tf landshövdingen Jan Björklund jämte ledamöterna Gunhild Bolander, Eric Carlsson, Torsten Frölich, Torsten Gustafsson, Bertil Jakobson, Ingvar Kolmodin, Harriet Lihnell, Henry Lindkvist, Barbro Nilsson, Ulla Pettersson och Ingibjörg Sigurdsdottir samt tfj suppleanterna Yngve Friberg och Claes-Göran Larsson.

I den slutliga handläggningen har även deltagit förste länsassessorn Nils Strehlenert, avdelningsdirektören Per Hansson och länsantikvarien Marita Jonsson, föredragande.

Jan Björklund

Marita Jonsson

Kopia
RAÄ
Byggnadsnämnden
Gotlands Fornsal
Kulturnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut
RAÄ
Inskrivningsmyndigheten
Fastighetsregistermyndigheten
Gotlands Fornsal
Planenheten
Länsantikvarien
Naturvårdsenheten

